„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком и недељом на целом табаку, а уторком на по табака.

ЦЕНА ЈЕ
за Аустро-Угарску:
на целу годину . . . . . 14 ф. — к.
на по године . . . . . 7 ф. — к.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 к.
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 к.

За Србију
на годину 32 дин., на по године 16 дин., на четврт године 8 динара.

ЗАСТАВА.

За ОГЛАСЕ плаћа се по 6 новч. од сваке врсте оваких ситних слова; за жиг се плаћа по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“

Уредништво и администрација „Заставе“ налази се у кући г. Ст. Јефтића, главна улица.

НЕПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се.

РУКОПИСЕ не враћамо.

Појединн бројеви стају 10 новч.

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ.

БРОЈ 61. У НОВОМ САДУ У НЕДЕЉУ 17. АПРИЛА 1894. ГОДИНА XXIX.

УСКРШЊА РЕЧ.

Ругали га. Пљували га. Мучили и кињили и на крст разапели Христа и Бога — људи развратни, злуради, покварени.

Велика наука пође светом, и силни задрхташе од ње. Ропство је било у највећем јеку. Ланци и окови угушивали су и сваку помисао на слободу. У то мрачно доба, у сред густе маглуштине појавила се светла искра нове науке, да путеве поравни, ставе утре, свет измири. И за то задрхташе силни.

Великој мисли требало је и велика поља, али разврат на све стране није могао да слуша истину, није могао да учи правду. Доконаше књижници и фарисеји, да нову науку у корену сасеку. И за то је морао Христос да страда,

Велика дела траже и великих жртава. За свету науку тражила се драгоцена крв заснивача њена. Да се дође до велика дана, светла ускрса, морало се проћи кроз велики црни петак. Један се живот угаси, да други, нови засија.

Он, који је прао својим ученицима ноге и учио их, да су сви људи међу собом браћа, платио је главом. Јуде и Пилати просуше невину крв, а из те крви ниче још бујније, но дотле, узвишена мисао: слободе, братства и једнакости.

* * *

Кад је поквареност највећма овладала, почело је начело Христове науке да хвата корена. Кад је Христос за свето начело на крсту изданyо, добило је оно још јача крила. Кад су силници мислили, да су га уништили, оно је ускрсло.

Широм целог онда познатог света ширила се нова наука. Што је више била гоњења, све је више освајала. Начело је продирало у срце народа. Ту је ухватило земљиште. Али никад није могло у свој чистоти својој да избије на површину.

Јуде и Пилати, књижници и фарисеји прихватили су то начело, кад оно не хтеде устукнути ни испред убојног оружја. Прихватили га, али и изопачили га. На ново начело ударише старо руво. Стегоше га ланци и окови. Створише оно, што је и пре било, само мало друкчије. А о светлом ускрсу није нико водио рачуна.

Ево је деветнаест векова од рођења Христова, а начело његово још повијено у пеленама. Деветнаест векова знали су га силници и себичњаци изигравати и на своју воденицу навраћати.

Деветнаест векова остало је оно чисто и прекаљено у срцима невољних и потиштених. Ту оно живи и остаће до новог, светлог ускрса свог!

* * *

Како славимо ускрс?

С једне стране исписали на папиру слободу; пружају је, ал' не дају. С друге стране газе нас као црве и траже од нас, да падамо у прашину пред силним и моћнима.

Не верујемо у правду и истину. Заборављамо за право невољних и потиштених; једни из страха, други из злобе, трећи из равнодушности. А ако се појаве такви људи и поведу бој против мрака, вичемо на сва уста: То је противник ћесарев! Распни га!

Ропство је тешко. Ропство није никад мило. Ропство није ни за скота. А око нас свуда ропство. Робујемо силнима. Робујемо злату. Робујемо самом себи.

Христос је скидао окове са света, а наше Јуде и Фарисеји намичу већма. Христос се борио за права и слободе народне, а Јуде и Фарисеји старају се за благо мамљиво.

Христос је умр'о за начело слободе, а ми је немамо ни у својој кући. Све је сила стегла и угушила. Још остаде нада у будућност. Ње не могу угушити никаквом силом. Невољни и потиштени верују, да не ће дуго овако трајати, па ће доћи спас.

Ускрс им улива ту веру!

Смирени раденик у врту народном
Мітрωфанъ.

ШТАМПА У СРБИЈИ.

Наша браћа у Србији имала су да изврше дуготрајну борбу са појединим реакционим владама српским, док нису извојевали слободну штампу.

Творци сваког слободоумног покрета били су радикали, па и потпуна слобода штампе је њихово дело.

Али шта све не ће рђави људи изопачити! Покварено средњевековно свештенство и папство изопачили су и савршену науку Христову, дело руку и ума богочовека, па није чудо што је злобно срце пакосних људи код наше браће у Србији унакарадило многу и многу тековину народну. Док је радикална странка у Србији извојевала праву слободу штампе, много је њених чланова гоњено, кињено, мучено и злостављано у тамницама, многе су народне груди куршумима прорешетане.

По крви се газило, док је права слобода штампе извојевана и — одахнуше душом прави пријатељи Српства и слободе.

Веровало се, да ће српска слободна штампа развити заставу своју, да ће под том заставом корачати само напред. Веровало се, да ће се тешко наћи продана пера, које би ту светињу, слободу штампе, на зло употребило.

И данас, када би нашу браћу у Србији са те стране требало сунце да грије, а оно их лед бије.

Власницима је тешко да се одрекну власти. Знали су они добро, да не уживају поверење народно; они су свесно усели на народну грбачу. Народу је тешко, али шта то мари, кад се власницима мили тако седети.

Данашња, права радикална штампа врши поштено своју дужност. Она брани народна права, која су крвљу стечена; она чува, да се не крње та народна права, јер је дужна да их чува. Права радикална штампа врши дакле своју родољубиву дужност.

А како стоји са штампом народних противника? Како се држи власничка штампа?

Слободна штампа, то је сила то је оштар мач. Али људи, који том силом, тим оштрим мачем управљају — разнолики су. Оштрим мачем брани прави борац своју отаџбину, слободоуман човек своја права, своју златну слободу. Али оштрим мачем чека зликовац своју жртву у заседи!

Пред нама леже тушта србијанских листова, либералних, напредњачких, радикалних, „неутралних“ и псевдо-радикалних.

Данас, када је радикална странка, у Србији у опозицији, када јој је одузета власт, она се држи храбро, али и достојанствено.

А штампа, непријатељски расположена према радикалној странци, према грдној већини народа, пањка, клевета сам народ.

Погине ли какав обесан човек, какав зликовац — одмах ће те у тим новинама читати, како је то био првак либералне или напредне странке и како су га радикали из освете и из политике убили.

Поведе се истрага, радикали страдају у истражном затвору, њихове породице злопате се и кукају, ствар дође до суда, и суд, по што је савесно испитао ствар види, да нити су то какви „прваци“, нити су их радикали убили.

Радикале пусте после дугог седења у истражном затвору и — ником ништа.

Али ви мислите, да сада радикални клеветници, ти листови црвени од стида! Боже сачувај. Право је речено, да човек прво треба да има стида, па да може поцрвенети.

Ово је једна врста преступа извесне штампе у Србији.

Друга врста преступа ни за длаку није мања од прве.

Скоро све општине у Србији налазе се у радикалним рукама. На дневном је реду отимање општина и постављање на њихово место и на управу — људи са сокака.

И та штампа ликује, кад је која општина незаконито отета, шта више та „слободна штампа“ храбри власнике, да у том правцу истрају!

У Србији је тако зло стање, да ће судбоносно бити по целу земљу, ако се што пре томе не учини краја.

А та штампа заварава народ, скреће му пажњу са дневних догађаја, пише о које чему, а и саму радикалну штампу хоће да омете, изазивајући бескорисне полемике, да скрену само пажњу радикалних листова од највећег зла, које сада у Србији влада и која зла ради данашње владе, која за себе софистички вели, да је „неутрална“.

Та мрачњачка штампа варака свет у Србији са неким изборима, који би требали да се изврше у фебруара идуће године. А дотле, дотле нека влада данашња тиранска влада! Данас у Србији „сваки поштен човек мисли, да се овако не може даље и да томе треба што пре наћи лека.

Остаје нам да говоримо и о некој псевдо-радикалној штампи.

Изненадило нас је, кад смо ту недавно били у Београду и слушали: ове или ове новине, 5 пара број. Толике дреке од продаваца нема ни у Паризу! Међу тим ми смо запазили, а то су нас уверавали и наши пријатељи, да су ти сићушни листићи, који се издају за радикалне листове, само плаћена гласила, садашњих чланова кабинета, а намера им је, да изазивају бескорисне демонстрације, износећи врло често лажне гласове, које после влада приписује радикалним инспирацијама.

Но и колико да је то подваљивање радикалној странци штетно, карактеристично је, да је данашња влада на то спала.

Утопљеник, као и сваки утопљеник, хвата се за сламку.

ПОДЛИСТАК.

ЦРВЕНО ЈАЈЕ.

Од прилике онако, као игумански појас.

Данас се ни о кокошци не да Бог зна шта рећи, а камо ли што о јајету.

Јеремија Чувалдус, сваког ускрса поједе по саћуру јаја, па једва ако зна да су округла и да имају жуманце.

О кајгани уме вам свако дете рећи, да је добра, ал о јајету ни најбољи фељтониста не зна скоро ништа. А баш они много што шта знају.

Говори се, да је Колумб пронашао Америку и Колумбово јаје.

То је истина.

За оно прво, држим, да су му само по неки касири и управитељи новчаних завода од срца благодарни.

За ово друго, баш нико.

У осталом, лако је Колумбу било пронаћи јаје, кад га је кокошка већ снела. Него, нека он, ако може, снесе јаје, па ће њега евентуално и кокошка пронаћи.

Лепо је после и оно печено јаје, као редовни додатак бифтеку. Нит је чика-Стева без торбе, прави чика-Стева; нит је бифтек без јајета прави бифтек.

Кад погледа човек тако у јаје, учини му се, као да те из оног тањира какво велико око мери. Беланце — белина, жуманце — зеница.

Чак би му и неки господар новосадски морао скинути капу доле. Ту престаје свако вегетеријанство.

Јер најпосле јаје је јаје, ал ово је у потпуном смислу — печено јаје.

Па тек ровито јаје!

Ровито јаје и мало црна вина!

Охохохо!

Има, ко га више штује, нег и саму смрзнуту сланину. А што се тиче јела, сланина је баш рећи красна ствар.

Са каквом само важношћу уме доктор да нам рекне:

— Узећете по једно ровито јаје и по мало добра црна вина.

Ију!

Није онда болеснику ни бригеша!

Има до душе, коме ни нојево јаје не би било доста, ал на то није гледати.

Понда, како чије око гледа на јаје.

Католик би се заклео да је посно. Србин је сигурнији да је јаје мрсно, него сама шунка. Србин га тек онда једе, кад је већ и последње зрно пребранца смирио. Шваба из чисте пасије. Једно у чему се сви народи у Угарској слажу, то је: да има — љуску.

И то, колико служи самом јајету на част, толико и целој Угарској на дику.

Мађари су тек од Хенцијевог споменика имали част из ближе се упознати. Хрвати са пута у Дубровник. Наш народ зна само за једно у последње време. И то је био муњак. Ал онако су га и увили у јединствени статут.

Него, шта ме се тичу и бифтеци и ровита и у опште свакидања јаја!

Црвено има реч!

Истина, данас је страшно време дошло. Црвено јаје има већу опозицију, него цивилни брак на угарском сабору.

У толико их боја већ има, колико их ни највећи швиндлер у политици није кадар за три дана да промене.

Има их жутих, као што су сад на пример рукавице у моди.

То је у пркос жуманцету.

Има их плавих, као стрине Маце чарапа и као начелниково око.

А баш то око не мари оне чарапе!

Има их и зелених, као у покојног Лазе Нанчића иберцигер.

Сиромах Лаза! Није ни знао, да носи на леђи преставника мађарске тробојнице.

Па тек црвена!

Истина ни црвена јаја већ нису више, као некад И она већ шепртље.

Од како се туђин почео да меша у нашу автономију, од то доба ни варзило не ваља.

Има их данас у сваку руку.

И као корице у некадањег „Народног пријатеља“. „Треба ли народу политике?“ И као образи у каквог смиреног рецимо касапа. И као постава у игумановој мантији и као доња на прилику сукња какве вредне праље. (Нека се не мисли, да ово двоје стоји можда у каквој вези.) Има их најпосле и као далматински шиљер. (Карловачки је већ давно прешао у традицију.)

Румених као румен стида, тих нема Да богме, тешко је ту боју данас и замислити.

Елем, овамо онамо — доста је! Скоро да их је, колико у Срба политичких партија.

Него, што су некад туцкови били, беаферим!

Узме на пример Иларион Руварац један туцак. Узме на пример и Панта Срећковић један туцак.

— Христос васкрес!

— Ваистину васкрес!

Па крц Панту врвићем по челу. И дебелоглавом Пантелији напуче тиква, а туцак остаде читав.

Што је туцак!

Данас кврцни ма најачим туцком у — не ћу да кажем Јотино — у опће у какво проблематично срце. Оде туцак.

Кажу: окорело срце. Јок! Слаба су јаја!

И што која година, све слабији туцкови, а све тврђе главе.

Ко да докаже Милану Обреновићу, да његови партнери швиндлују.

— Ма човече, они играју са пет краљева, ти само са четир.

— Јок, вели, знам ја ко сам!

Бадава се некоме говори, да га се не тиче, што су у Ковиљу ешкутовој мачки пришкиљили реп.

— Е да, каже, то је „пета победа“.

Па и сам народ отврдоглавио.

— Та није Паја Дракулић гласао за цивилни брак.

— Нека, нека, — вели збор — само нека се спали!

Али црвено јаје има реч!

Да нашарам?!

Данашња влада, чији су дани избројани и која тим актом понижава слободу штампе, сама ће најзад понижена бити.

—в—

ИЗ УСКРШЊЕ ПОСЛАНИЦЕ

ЕПИСКОПА ВРШАЧКОГ

НЕКТАРИЈА.

„Простим вција воскресенијем,
и друг друга обимем.“

Љубав к Богу показаћемо, кад му се клањамо духом и истином, и кад цркву његову, њене установе и обреде као светињу чувамо и поштујемо; а љубав к ближњему показаћемо у првом реду, кад одбацивши од себе сујету, злобу, себичност, клевету, суревњивост, партајске и друге ниске страсти, у братској слози један другог пригрлимо, и на делу извршимо духовну данашњу песму: „Простим вција воскресенијем, и друг друга обимем.“

Та чврста вера, и та братска слога, од којих нам спас и опстанак зависе, у последњих су 20 и више година тако ослабиле биле, да се већ сумњати могло, да смо синови православне цркве, да смо рођена браћа од једног оца и мајке, већ се разделисмо на таборе, који се на веру не осврћу, него један други душмански гоне и тамане!

Сваког у истину православног Србина и сваког правог родољуба морало је то жалосно и неприродно стање до срца болети и многи су већ заиста почели губити наду, да нам још има будућности, да се још одржати можемо.

Но, вечном Богу буди хвала! наједаред и изненада, разиђоше се ти црни облаци, сунце сијну, и у светилу његовом угледасмо тако велико одушевљење за свету веру своју, и тако општу братску слогу, какве од педесет година амо не видесмо, нити се надасмо, да ћемо је угледати и доживети.

Према том великом одушевљењу за свету веру своју, и према тој општој братској слози, све опасности, које нам можда предстоје, могу нам истина многу муку и млогу тешку борбу донети, али сломити и сатрти нас не могу!

За то данас са пуним уверењем и пуним оправдањем можемо ускликнути: „Сој дењ јегоже сотвори Господ, возрадујемсја и возвеселимсја вањ!“

То велико одушевљење, ту општу братску слогу изазвали и проузроковали су познати црквено-политички законски предлози, који су за нас, као што је то већ небројено пута и на зборовима и у јавним листовима опширно разлагано, у највећој мери штетоносни и опасни.

Међу овим предлозима најопаснији су за нас онај о обавезном грађанском браку, и онај о слободном исповедању вере.

О тим двома предлозима морам по дужности својој неколико речи да прозборим; не да вам предочим опасност њихову, о том је сваки довољно прилике имао да се увери, него да изложим, шта као православни чинити морамо, ако предлози ти законом постану.

Пре свега морам нагласити, док ти предлози још нису законом постали, да се ми против њих одлучно, али лојалним начином и законитим средствима борити морамо, а кад и ако земаљским законом постану, морамо се закону покорити, но уједно се постарати, да без повреде државног закона, прописима цркве наше одговоримо.

Већ сам једном приликом навео, да у том случају, то јест ако предлози ти законом постану, треба сваки неизоставно и безусловно да врши она наређења и обреде, које је црква за те прилике прописала, а државна власт их не забрањује.

У погледу грађанског брака у свету дужност спада свима старешинама: свештеницима, учитељима, сваком домаћину и сваком оцу и матери, да млађе своје, децу своју поуче и науче, да света црква наша сматра само ону свезу за брак, која је у цркви и по црквеним обредима закључена, а сваку другу свезу сматра за грешно сажиће.

Ако дакле грађански брак постане законом, онда сваки православни одмах по свршеној изјави пред грађанским чиновником, мора у цркву на венчање ићи; а ако црквено венчање, ма из ког узрока не може одмах да се обави, онда, као што бива код једног од најпросвећенијих народа, где грађански брак такођер постоји, млада кад из магистрата изиђе, све дотле не сме праг младожењиног дома прећи, док се у цркви не венча, иначе се и она и он излажу зазору и јавном осуђењу.

Ако тако чинимо, онда нам је чиста савест, а брак благословен.

У погледу слободног исповедања вере грдна нам опасност прети, јер по дотичном законском предлогу може сваки из црквене заједнице иступити, па или другој којој постојећој исповести придружити се, или сам за себе нову основати, па и без сваке вероисповести остати.

Како смо ми вруће крви и жестоке нарави, морамо се бојати, да ће један за то, што није постао одборник или председник скупштине, други што му не годи свештеник или који члан скупштине, трећи што му жена није добила баш онај црквени сто, који је она желела, четврти што је рад да се извуче од плаћања црквено-општинских трошкова — да ће сви ти правосл. цркву напустити, и онда нам је, ако данашње одушевљење за своју веру и данашња слога попусте, брзо крај!

У мирно доба лако је викати и писати, да смо готови и живот положити „за крст часни и слободу златну“, али на муци се познају јунаци. Ко у искушењу победи своју сујету и себичност, а особито партајске страсти те са моралним и материјалним жртвама опште благо веру и народност своју брани, то је православни Србин, каквог га тежак положај наш данас иште.

Све дакле старешине, сви чланови народа, имају свету дужност, да у свима приликама и на сваком месту шире и утемељују науку вере своје, и да је у срцима млађих својих из првог детинства тако укорене, да их после никакво искушење, никаква корист и никаква страст више ишчупати не могу.

Времена су тешка, прилике су за нас незгодне, те се нема оклевати, него сваки своју хришћанску и родољубиву дужност нека врши, па се немамо бојати ни највеће опасности, јер је онда с' нами Бог! Амин.

ШТАМПА О МИТРОПОЛИЈСКОМ ЗБОРУ.

„Србобран“ у свом уводном чланку под насловом: „Светао ти образ, народе српски“ доноси ово:

У најтежим приликама народа српског у земљама круне св. Стевана, када смо у партајској поцепаности и међусобној нашој борби почели већ један другом очи копати, нашом снагом нас саме обарати — запета је отровна стрела против груди наших, да нам самртни ударац даде, да нам свету веру убије, да нам поносну нашу народност српску уништи, да нам крвљу наших праотаца стечена права наша отме. У том очајном тренутку нашем — загрми глас сина божијег: Србине, самучениче мој, скини се са крста мука твојих и васкрсни из гроба раздора твог! У неслози нашој, у том највећем јаду нашем, када нам непријатељи наши састанком радошћу запљескаше — натушти се над нама облак 300-годишњег пепела спаљених моштију српског светитеља Саве, а из њега севну муња и загрми нам дух његов: Срби, браћо моја, измирите се да сачувате аманете моје: цркву православну и народност српску!

Народ српски од јадранскога мора до изданака карпатских гора у ладно Дунаво и од гордога Будима до Хуњадијевих развалина у загрљају Дунава са Савом — разумео је глас сина божијег. Из целе простране митрополије карловачке, из свих шест дијецеза: архидијецезе карловачке, дијецезе бачке, вршачке, пакрачке, темишварске, горњокарловачке и дијецезе будимске — дошло је преко 15.000 правоверних синова овопределне цркве српске на урочени састанак, на цвјетни четвртак 7. (19.) априла 1894. године, у Сион свој, у Ср. Карловце. Ту призвасмо св. духа — и одазва нам се дух светитеља Саве. Разумесмо његове српске речи — измирисмо се. Са највећом озбиљношћу, са законом у руци — заори једнодушни сложни глас из 15 хиљада грла представника православнога српскога народа из васколике митрополије наше против црквене политике угарске владе. Тај глас народа српског био је тако импозантан једнодушношћу, свешћу, достојанством и озбиљношћу својом, да се са светлим образом пред најизображенијим народима народ српски дичити може. Он је био достојан протест народа, који се вековима борио за крст часни и слободу златну. То нам мора признати сваки, који је видио тај величанствени збор народа српског, ко је чуо говоре на њему, ко је сазнао за одлуке његове.

Као уставни грађани ове државе, који су свесни својих дужности ал и права у њој — дошли су на тај значајни збор представници српскога народа из свих земаља круне св. Стевана, да по примеру најнапреднијих и најслободоумнијих народа протестују против оног, што ће им веру поткопати, цркву расцепити, стечена права одузети и народно биће уништити. И тај је протест био величанствен и примеран — то признају и непријатељи православне вере и народности српске.

Ако народ, који љуби и чува веру своју, ту веру спасти може — спашће и народ српски своју веру, која га је спасла; ако народ који је свестан својих права, своја права обранити може — обраниће и народ српски своја права у овим земљама оваковом свешћу какву је показао на свом митрополијском збору у Ср. Карловци; ако се у уставним државама мора саслушати глас уставних грађана у обрани светиња својих — мора се саслушати и са овога збора озбиљна реч српскога народа, која је пала у обрану темељних закона створених уставним путем за ујемчење наше народно-црквене аутономије и осигурање наше народности српске. Народ је српски за престо, за државу ову и њен устав стекао неоспорних заслуга, па су грејасни владари, ова држава и њени устави признали те заслуге повељама и државним законима — народ је српски тог уверења, да ће се то признање и овом приликом респектовати, када су синови његови на овом импозантном збору у помоћ призвали светлу круну и законодавно тело за заштиту својих светиња и заслуга.

Није народ српски подигао свој моћни глас на овом свом поносном збору против напретка човечанског друштва и слободоумних његових установа; но он је протестовао против установа, које су се обукле у одору напретка и слободоумља, ал им је суштина њихова убитачна за морал хришћанскога друштва, а циљ опасна за наш народносни опстанак, који нам је светији и драгоценији од свих болесних умишљаја западног модернизирања. Ето за то је народ српски протестовао против црквене политике угарске владе — за то је жигосао као отпаднике од своје вере и народности оне своје синове, који су у угарском сабору гласали за оно, што је окомљено против наше свете вере, народности српске, јединства наше цркве, целокупности митрополије наше и наше народно-црквене автономије.

Тај је протест твој, народе српски, био овенчан свешћу, једнодушношћу и величином све снаге твоје, која је моћно и мудро узела у заштиту све твоје светиње, сва твоја права у овим земљама; ал која је и одлучно осудила отпаднике твоје и спомен њихов предала презрењу потомства твог. За то ти је светао образ, народе српски! Са тим светлим образом ступи и у изборну борбу у предстојећим изборима за наш народно-црквени сабор, ког си са овог твог величанственог и достојанственог збора позвао, да својим, од столећа законитим и меродавним гласом, твој глас у обрани твога права поткрепи и да ти овај твој светао образ сачува! На овоме си збору своје верне синове одушевио и охрабрио! То одушевљење и та храброст и свест њихова — нека ти на биралиштима победу извојшти против твојих отпадника, који са твојим светињама хоће да тргују!

*

„Magyar Allam“, орган мађарских католика пише, као што у словачким „Народним Новинама“ читамо, ово:

„Присталице либералне црквене политике разгласили су, за црквене реформе, грађански брак и рецепција Јевреја јако унапређују мађарско народно јединство, у једно сливају све народности и руше стене, које одељују једну народност од друге. Ништа не доказује неоснованост те тврдње, као становиште народности, против тих рефорама. Народности једна за другом протестују против њих, а не устају против државе, већ с верског гледишта су против реферама, које угрожује њихова верска убеђења. Тако и Срби у Карловцих, 20.000 угарских поданика, подигли глас против новотарија, у обрану своје цркве. Векерле одлаже српско-народно црквени сабор, да не би чуо званични протест, али није могао забранити збор у Срем. Карловцих, где је српски народ на челу с патријаром Бранковићем, величанствен протест подигао против цивилнога брака, и изјавио солидарност с католицима, који војују против рефорама. С радошћу бележимо ову српску манифестацију. У њиховим одлукама нема ничега, што би се противило мађарској државној идеји, и што би се могло бити назвати дражењем народности. Обратно, много је тамо такога, што би и ми требали за пример да узмемо. Збор је најлепше потврдио, да у Угарској нико не потребује цр-

---

Лепо.

Ал да је то јаје бар као доктора Михајловића сламњи шешир, ил покојног Ристе чизма — лако бих.

Нашарао бих ја на њему чак и уредника „Српске Заставе“. А колишни је, могао би Ајфелову кулу опкорачити.

Па би и чика-Стеву нашарао.

Е, ал колико је чика-Стева, а колишно јаје.

Истина ја поштујем и његов мандат и Шимуновачки вашар и његову оминозну торбу, али све бадава.

Да би му остао доследан, мећем га — ад акта!

Пођем сађури. Изабраћу једно. Нашараћу га.

Ускрс је.

У сађури метеж.

Слушам.

Ларма. Неки избори. Политика. „Живео!“.

Мај, шта је то!? Опет се нагнем.

— Господо моја — виче једно жуто јаје, — ја сам тог уверења. То јест ја нисам тог уверења. Или најпосле држим, да ником није стало до тога, каквог је ко уверења. Једном речи, ја сам тог уверења, да може човек лепо да буде и без уверења.

— Живео! — виче једно зелено јаје и вири му циркл кроз ребра.

А жуто се јаје засмеја Здраво се засмеја. И најпосле пуче од смеја. И—?

Пера Теодоровић прокљуви се.

— Христос васкрес!

— Истину, каже, него отварај, вели врата, па да се петља

— Поздрави брате, поздрави — виче зелено и једно, што управо и нема своје праве боје.

— Хвала браћо, хвала, па се ритну и по зеленом и по оном, што управо и нема своје праве боје, и нешто засмрди.

— Христос васкрес — виче цилиндер држећи циркл под пазувом.

— Истину — одговара промукло шубара и, задовољно се проракољивши, још задовољније пљуцну.

— Да је потражимо, шапуће жмиркајући цилиндер на облигатну шубару.

— Кврцни, вели, у ово, све ми се чини у овом је.

И цилиндер кврцну цирклом у једно.

— То је, то је!

И заиста, није да није камилавка.

Место ордена и три докторске дипломе — цвикер и пет хиљада форината.

— Дели, виче цилиндер усијавши очима.

— Граби, дрекну шубара, не бој се!

— Megáj atyafi!

И очајнички нешто застења. Застења и пуче.

— Линдер!

Шапућу жуманчићи. И жуманчићи и беланчићи.

— Линдер!

— Линдер!

Оно црвено још јаче поцрвени.

Узмем га. Свидело ми се то црвено, то стидљиво јаје.

И ево шарам га.

И теби га дајем стрпљиви и поштени народе српски.

Ево ту анђела на њему. Она гранчица, маслинова је гранчица мира.

Крст!

То је онај часни крст, за који су дедови твоји на коцу умели да издишу.

Срце!

То је оно српско срце, на чијој се жаркој љубави загревају синови његови.

Нада!

. . . . . .

Србине!

Христос васкрес! **Јануар.**

ГЊАВАЖА.

„Мој бледи парнаски Сократ, што самом
љубављу дише,
У зноју лица свога што своје стихове
пише,
Већ ми је постао мрзак са свога плачевног вида,
Јер ова жалосна луда ни Бога нема ни
стида:
Где год ме увреба само, а он се жалосмеје.
Па мирно из џепа вади дактиле и трохеје“.

Војислав.

Какве бомбе, какав арсеник, какви салвети!

Господин Живота Живковић лично, његови позитивни резултати хемиске анализе цементног малтера усмено, и само по сахата шетње, па — Богу душу.

Јест! То је најновији проналазак и најсигурнији метак.

Гњави и гњави и најпосле све дотле гњави, док невина жртва не почне да опружа ноге, де преврће очима и најпосле не испусти своју племениту душу.

До душе данас се даде на врло много начина гњавити.

Ох, како славно уме да гњави коњички капетан у миру! Само неколико минута о лањском маневру и ви сте готови. Не, што топове и сабље спомиње, не! Него баш његова приповетка, она вас угњави. Два пут сте је чули у друштву, једаред вам је неко други то исто причао, а три пут он сам.

Ил на пример господин Аврам Дрошка пензионирани ђумручки чиновник!

— Ох Боже, што ја не умем тако да гњавим!

Реч је о шаху.

И он заиста држи, да је потребније знати колико на шаху има фигура, него ли, колико у години има месеци.

Он устаје с пијонима, руча са коњима и леже са два топа, потпуно уверен, да ће у сну продужити партију. И, разуме се, добиће је.

— Господине мој, замислите само! Мој краљ скоро у буџаку, а он белог лауфера... Јест, хоћеш! Подметнем му коња и дам му шех. Замислите ту ситуацију. Он топом, а ја помакнем пиона, он шах, ја шех-шах! Табло,

квене реформе, осим владе и њених либералних пришипетља. То потврђује наше казивање, да црквено-политично питање шире народносни отпор. Хоће ли дакле господа либерали да баце целу земљу у пламен?“

*

„Agramer Tagblatt“, који је познат са свога пакосног писања противу Срба, донио је у 92. бр. три ступца дуг извештај, па га овако започео:

„Не само мали Карловци, већ ни Хрватска ретко да је икад доживела тако величанствену манифестацију, као што је био збор Срба из Угарске, Хрватске и Славоније, који је сазван да уложи протест против владиних реформи. Где год у земљама круне св. Стевана станују Срби, пожурили су се да на збор пошаљу изасланике, те је било преко 700 општина заступљено. При том ваља констатовати, да уз све велико и неочекивано саучешће и уз све раздражено расположење света, ред и мир није ни један часак поремећен — ма да нису никакве изванредне мере усвојене“.

Поглед по свету.

— Сукоб између француске владе и француског католичког свештенства. Повод овом сукобу дао је један закон из 1893., који је примљен прошле скупштинске периоде, тако рећи и не опажен од оних, којих се тиче, а који даје држави право надзора и над црквеним добрима. Испочетка су поједини епископи били вољни, да пристану на тај закон, али ратоборнији међу епископима дражили су непрестано свештенство против истог закона, и сад се заиста подигло цело француско свештенство против тога. Министарски савет је прошле недеље наредио, да се архиепископу лионском Кулије обустави плата, јер је исти управио на подручно свештенство посланицу, у којој га позива, да овај закон сматра као и да не постоји и да у управљању црквених добара раде, као и до сад. Осим тога је министар просвете Спулер упутио окружницу на све епископе, у којој их позива, да му за осам дана поднесу списе своје, које су у тој ствари на подручно свештенство послали. Влада прети свима епископима — скидањем са звања. — Поступак лионског архиепископа и владине мере према њему изазвале су велику сензацију, јер је пре краткога времена папа изјавио, да ће га наименовати за кардинала.

КАКО ДА ПРОСЛАВИМО 300-ГОДИШЊИЦУ СПАЉЕЊЕ МОШТИЈУ СВ. САВЕ?

Београдски „Одјек“ предлаже у уводном чланку овај распоред за ту прославу, који важи нарочито за краљевину Србију, ал се и код нас са неким изменама спровести даје:

А., у целој земљи:

1-во по свима црквама и манастирима у Србији у очи 27-ог да се држе бденија, и на дан 27-ог свечане службе по пропису надлежних архијереја.

2-го, 27-ог после службе божје свечани акт по свим школама сходно свето-савској прослави без свечар. колача, како министар просвете нареди.

Б, У Београду:

Ванредна свечана седница архијерејског сабора, на којој да се одлучи:

а, да се у будуће у српски календар унесе 27-ог априла „соженије чудотворних моштеј Св. Сави перваго архіепископа сербскаго“.

б. Да се на Врачару, где је светитељ спаљен, од добровољних прилога и завештања подигне достојан храм Св. Сави.

4. По свршеним црквеним и школским свечаностима ићи са литијом у пратњи свију школа до места, где је светитељ спаљен и ту положити темељ будућем храму. Темељ би се могао обележити једним повећим крстом од српског мермера, какав се може одмах готов код наших каменорезаца наћи. Издатак за овај привремени обележај да поднесе друштво Св. Саве.

Одбор за израду и извођење програма ове свечаности имао би да утврди место, где ће се будући храм Св. Сави подићи. Он је спаљен на Врачару — то је историски факт; ту није потреба сад испитивати, где је баш и на ком педљу земље, већ изабрати на Врачарском крају, који је и онако без цркве, најподесније место за то.

Вести из места и са стране.

Новосадско српско читаоничко певачко друштво појаће први дан Ускрса у Успенској цркви Станковићеву литургију. — Исто друштво суделоваће у Сентомашу на прослави тамошњег српског црквеног певачког друштва, у свом мешовитом кору. Полази одавде други дан из јутра брзим влаком до Ст. Кера, одатле колима у Сентомаш. Појаће на свечаној литургији Станковићеву службу, участвоваће корпоративно на заједничком свечаном обеду и у вече, по одређеном програму, певаће заједнички са осталим друштвима, а засебно певаће „Песму о песми“, речи З. Ј. Ј. сложен у од А. Јорговића.

Промоција. Пишу нам из Будимпеште, да је тамо на велику суботу 28. апр. п. н. наш лични и начелни пријатељ Сава Путник, син честитог румског учитеља Гавре Путника, промовисан за доктора свију права. Ми честитамо нашем младом пријатељу и кличемо му: живео!

Српиьска свест — туђину жалост. Др Јекелфалуши, министеријални саветник и шеф статистичког бироа, држао је у мађарској академији наука свој приступни говор „о популацији становништва у Угарској задњих деценија“. У томе свом говору споменуо је претапање разних народности у мађарски елеменат те је набројао на хиљаде случајева помађаривања код немађарских народности у Угарској, само кад је дошао на народност српску, констатовао је са жалошћу, да је то најжилавији и најупорнији елеменат у Мађарској, јер се за ових задњих деценија тешком муком једва **17 Срба помађарило.**

Завера противу ћирилице. Читамо у „Србобрану“: Стеклиши и „мађарони“ као да су склопили заверу за истребљивање ћирилице. Први искаљују свој гњев над њом по биртијама и сокацима а други по писарницама. Од последњих је највећу смелост показао неки делија у Руми. Како нам наиме јављају, послао је др. Ђока Красојевић из Срем. Карловаца на исти уред један поднесак, писан ћирилицом. Он је тако увек и до сада радио, те је сваки пут без икакве примедбе добио решење. Но овога пута би другачије! Уз све то, што у закону од 1887. стоји: да је у Хрватској и Славонији код свих зем. области странкама слободно, да се служе ћирилским писмом, и да им се тамо, где Срби и повећем броју живе, имају на ћирилске поднеске издавати решења ћирилицом писана — furor croaticus натерао је порецију, те је под бр. 5631. одговорио дру Красојевићу: „Podneske i namire izvolite samo u latinici priposlati na likvidaciju“. Тај делија покушао је да живи закон доведе ad absurdum, а ми му велимо да се такова што може догађати само у Турској, где „ефендије“ не пазе много на то, што закон наређује. А ми овде нисмо ваљда још на то спали, на по се под данашњим системом, који је тај закон створио, те би правда захтевала да се збију рогови оној господи, која покушавају да компромитују управу.

Добићемо богословско семениште. Саборски одбор у последњем свом заседању решио је, да се садашњи привремени ректор карловачке богословије изашље у Загреб, Инсбрух, Праг и нека места у Немачкој ради проучавања и упознавања тамошњих богословских семништа. Разлози су томе, како „С. Сион“ јавља, што патријарх Бранковић хоће, да се што пре оснује богословско семениште.

Забаву са позоришном представом и игранком приређује српска трговачка омладина у Загребу на ђурђев-дан у просторијама „Кола“ у корист сиромашне школске деце у Загребу а уз пријатељско суделовање гђе А. Доротке и гђце М. Вранешевић, С. Ожеговић, Ј. Волман и г. Витомира Рунића, учитеља из Сентомаша, чувеног српског гуслара-певача. Распоред. Први део: 1. „Смеса српских народних песама“ свира војничка гласба. 2. „Честитам“, шаљива игра с певањем у једној радњи, написао Коста Трифковића. 3. Пева уз гусле г. Витомир Рунић. 4. „Шаран“, шаљива игра у једној радњи, написао Змај Јован Јовановић. Други део: Игранка са три српске народне игре.

Мађионик Бен-Али-беј. Други дан Ускрса даваће мађионичарску преставу у Јелисавети чувени мађионичар са истока Бен-Али-беј. Он је чувен по Европи са своје вештине, особито му хвале „ђаволско буре“, „Факирову котарицу“ и „Живу главу“. Ко жели, да пријатно проведе које вече, нека се обрати за карту код Браће М. Поповића и нек оде на преставу овог вештака.

Отештан прелаз наших путника у Србију. Јављају нам из Земуна, да од осам дана овамо не пуштају наше пограничне власти преко у Београд никога, који није снабдевен генералним пасошем. Многим путницима, који не имађаху генералног пасоша, десило се, да су их баш наше власти извукли из влака и задржали у Земуну. Са т. зв. „цертификатом“ не може се прелазити. Јављајући ово нашем свету знања и равнања ради — не можемо, а да не упитамо данашњу српску владу: јесу ли то знаци „добрих односа“ са суседном монархијом, којој се толико угађа и под скут подвлачи?

Сретна варош. Завршни рачуни вароши Пожуна за годину 1893. показали су сувишак од 32.000 форината. — Ово се већ може убројати у реткости и грађанима срећне вароши честитати.

Ческе таблице у Прагу. Прашко градско веће закључило је, да по улицама буду таблице на кућама на ческом језику обележене. Но Немци стадоше правити на своју руку таблице са немачким натписом и прикивати их на куће. Сад је градско веће објавило закључак свој, по ком се ческа имена улица и пијаца не смеју преводити. Но како се чини, Немци то не ће да слушају и настављају свој посао. А предњаче у том баш кругови, који су влади близу.

Гнусно сродство. У Фелше-Шипку у Угарској догодио се ових дана овај ретки и гнусни догађај: Мати удовица, и њезина кћи удале су се једног истог дана за оца и сина. Мати је пошла за сина, а кћи за оца. Ови су сватови изазвали у народу толико гнушање, да се потпуно клони сваког додира с њима. — Нису ни заслужили боље!

Успех хирургије. На последњем конгресу немачких хирурга у Берлину, известио је проф. Кислер из Марбурга о једном случају операције желудца. Девојка од 21 године била је после дуготрајне болести јако ослабила. Лечник је констатовао чир у желудцу, па је с тога по Билротовој методи предузео операцију желудца. После операције зашио је желудац с цревом. У изреску желудца нашли су коштицу од трешње, која је проузрочила болест. Болесница је изјавила, да је пре четир године последњи пут јела воћа. Она је оздравила, а тежина њезиног тела порасла је од 39 на 74 киле.

☛ **Због ускршњих празника изићи ће идући број нашег листа у среду.**

Новије вести.

Грађански брак пред тројним одбором горње куће. На велики петак гласало се у тројном одбору горње куће о владином законском предлогу о обвезном грађанском браку. И — већином гласова примљен је за основу специјалне дебате. Ако је увек пресуђивати свеца по вечерњу, то ће онда законски предлог овај бити усвојен и кад дође пред целокупну горњу кућу.

Руски и немачки двор. Из Берлина јављају, да ће брат немачког цара принц Хајнрих ускоро ићи у посету руском двору. И ако се посети овој не приписује никакав непосредни значај, ипак се то узима као знак добрих односаја између руског и немачког двора. Посета она имаће да утамачи и састанак руског и немачког цара, који би имао да буде овог лета.

Аустријска влада и радници. У радничком свету намерава се, да се ове године 1. мај светкује по свуда. Бечки штатхалтер Килманс издао је услед тога објаву, у којој се вели да нерадња раденика у те дане, а без дозволе оних, који им дају рад — сматра се као прекршај уговора између њих, које подлежи не само казни, већ и отпуштању из службе. Уједно се забрањују сви јавни походи у Бечу и околици на тај дан и овбиљно опомињу радници, да не покушавају нарушити јавни ред и мир.

Из Србије. — „Мале Новине“ доносе вест, да ће се укинути скупштински закључци, који се односе на бившег краља Милана.

За руског конзула у Солуну а на место пок. Ивана Јастребова, наименован је досадашњи конзул у Смирни Николај Иларионов.

За српског пак конзула у Трсту наименован је досадашњи секретар канцеларије краљ. ордена Петар Карастојановић, а за конзула у Будимпешти Риста Данић, досадашњи дипломатски агенат у Софији.

Течај златног и сребрног новца на будимпештанској берзи

од 15. (27.) априла.

Дукати — — — — — —	5 ф. 89 н.
Наполеондори (20 франака) —	9 ф. 91 н.
Угарска златна рента — — —	119 ф. 30 н.
Аустријска златна рента — —	119 ф. 75 н.
Угарска крунска рента — —	95 ф. — н.
Немачке држ. марке (од 100 мар.)	61 ф. 15 н.

табло господине мој... Ви сте добар шахиста, ал овака победа...

— Молим, рекох, немам ја ни појма о шаху.

— Немате?... Штета!

И он ми поче целу теорију шаха потанко да ређа и док дође до лауфера, мене ухвати несвест, заљуљам се и лепо се срозам са столице, готово сасвим мртав.

Па тек стрина Јустина!

Ох Боже мој, ви и не знате у каквом је она сродству са покојним архимандритом Јеротејем?

Прво се накашље, повуче наочаре на чело и само што се чује неки напукнути кларинет, и лепо осећаш, како те стежу нека браћа од стрица, неки пасторци покојног ујака и нека мајка данашњег судбеног пристава. И док дође на Јеротеја, а ти помодрио као шљива, жљезде ти набрекле и у пола мртав хваташ се за сламку, за кључаоницу и сретним случајем дочепаш се улице и свежег ваздуха.

Просто неко опсадно стање!

Не сме жив човек да се из куће помоли. На сваком ћошку чека те по какав душевни Шпанга, у кафани Козареци, у касини јавна предавања, у парку те већ на првој клупи чека професор, да му читаш неки стари рукопис и у опште, ако промолиш главу ван куће, ниси сигуран да ћеш је жив увући.

Најпосле зажмурим, прекрстим се, отворим врата, па — како милостиви Бог да.

Прво и прво, још на самим вратима ухвати те медицинар Стева — ово му је двадесет трећи семестар од како слуша — накашље се, грозничаво те ухвати под руку и:

— Знаш ли ти, Бога ти, што год о крвотоку?

Прогуташ један жгањац, покушаш да се отргнеш, али нема пардона!

— Све једно, вели, да ти ипак мало опширније разјасним.

И предавање почиње. Прво ће о самом срцу, где лежи, од чега је, како је подељено, колико је одељења и мало по мало, а ти осећаш лепо, како ти је пријатељ натакао омчу на је стеже и отпушта, како му се кад свиди, не обзирући се на твој очајнички поглед, не жалећи твој живот и таман да последњи пут повуче, ти се отргнеш, залупиш за собом врата, и нађеш се у кафани.

Попијеш неколико чаша воде, узмеш и сирћета мало под нос и тако се некако по ново опоравиш и дођеш мало к себи.

И таман да рекнем: Боже помози, ал ено! Ено! Са безобразним осмејком на лицу, на прстима лагано и пун задовољства примиче ти се господин Стојан Дабић — новинар!

Лепо ти се кости стресу и утроба скоро изврће, ал он већ почео. Почео о тројецарском савезу, прешао на српске таксене марке, а завршује историјом Јована Рајића. Његов говор, то је последња страна у новинама. За не пуна по сахата, он вас — не, то се већ не зове гњавити — ал тек он вас претрпа са којекаквим лажним рекламама, новим вестима, бруталним припосланима, да се најпосле ипак почињете гушити и душа у нос пењати.

Отргнете се, па бегај!

— Клањам се!

— Клањам се!

— О господин' Машић! Изволте, изволте мало горе. Изволте само!

Приметиш кројача, ком си узгред речено као и дужан нешто, шмукнеш у капију, па терај на други спрат.

С почетка лепо.

— Како сте господин Машић?

— Захваљујем на питању, како ви, како Зорица?

— Здрави смо, хвала Богу.

Дође на несрећу и Зорица.

— А жива била, жива била.

— Дед Зорице душо! Отсвирај чики што год.

И наравно. Као чика мораш по читав сахат да мирно седиш крај клавира, слушајући несносно дрнкање, и још поред свега тог хвалити; како је лепо.

Већ ти се и смучило!

— Дед још што год чики.

Свака ти нота као ваљушак у грлу, сваки такт по један стисак, ал твоја чикинска улога мора до краја да издржи. И повуц и гњавуц и најпосле почеше већ и мртви, да ти се причињавају и као твоја покојна ујна раширила руке па те к себи зове.

Зграбиш шешир, па га без збогом остај, у три скока прелетиш басамке.

Јок!

Још само да ти госпођа Ивићка у кратко — највише ако устраје по сахата — исприча како је ноћос снила, па као путује она у Абацију. Јух, јух, лепоте! Па као вози се и на мору, а леп летњи дан, само тако; и овамо и онамо и најпосле ти лепо приметиш, како она то бајаги снила, а овамо у самој ствари чула од Јевриће, како све то тамо и како је она путовала, и ни крив ни дужан по читава по сахата гњечи ти слабачке нерве и стиска нажуљени врат.

Свернеш у прву берберницу. Седнеш задовољно на столицу, намаже те, осапуни те, окуша прво салветом снагу грла, па онда бријачем у руци почиње... Олајава цео свет. Почне од проте па до последњег симиције. Ти стрпељиво грцаш и чекаш крај. Нема пардона! Нико не седи да чека. Просто се острвио човек, па те гњавуца онако на тенани. Кад год се бријеш, увек ти прича. Како је био каплар. Данас је већ до стражмештера дотерао. Таман да узвикнеш: хвала Богу, ал он већ почео.

Његова прва љубав!

Са осећајима највеће побожности почнеш да преврћеш очима на икону светог Аранђела.

— Боже, или ме прими, или га прими.

И читав сахат и по траје та тортура.

Сав изломљен, уморан и изгњечен враћаш се свом стану.

Срце ти гракну, кад си се врата дочепао. Већ си и свећу намислио да запалиш пред мајком Божјом, што си тако сретно прошао.

„Ал' ко то долази амо? Шта очи пред собом виде?
Какав је ово човек, што к мени у кућу иде?
Богови! Слепчевић то је... но, то је већ дошло довде
Лало, затвори врата, па кажи да нисам овде.“

Војислав.

Беч, 7. априла 1894. **Граничар.**

ДОПИСИ.

Из петроварадинске околине. (Верска несношљивост у војсци.) Код наше војске је не само обичај, него је јасним одредбама узакоњено и признато, да се велики празници војника појединих вероисповести, па и нас православних Срба, поштују, и да су према томе, војници Срби у те дане свагда били лишени сваке дужности.

Но то, на што је у петроварадинској тврђави увек пажено, сада се запоставља и самовољно нарушава, те се хоће, ако не баш сасвим, а оно бар вршење војника у својој православној вери сведе на маленкост. Почетак томе десио се баш данас на велики петак, на велики дан нашег православља

Са меродавне стране смо извештени, да је заповедништво тврђаве петроварадинске пре два дана издало налог свом подручном војничком часништву, да се војници Срби православне вере изузму од сваке дужности о предстојећим празницима, по до сад уобичајеном начину. Но тај налог нису извршили сви заповедници регименти. Док 29. пешачка пуковнија војене посаде у Петроварадину светкује данас наш велики петак, без разлике по војницима које су вере, а светковање и Воскресеније — дотле **не светкује наша домаћа граничарска, 70. регимента,** у којој има преко три четврти Срба војника. Они зар не требају мира и одмора на своје највеће празнике, а за што? А како чујемо, то је за то, што је тако наредио заповедник те наше регименте Несрбин Мацке. И баш као да се хотимично удешавало, делови те пуковније, који су па 4 стране подељени правили „велику вечбу“ од $^1/_2$5 сати изјутра, и враћајући се око $^1/_2$12 сати пред подне у касарну поред наше војене капеле, где је баш у тај пар служба служена, ударах у добош.

Преко тога не ћемо и не можемо ћутке прећи и за то смо слободни упитати г. Мацке-а, као заповедника 70-те регименте: да ли су збиља са његовим знањем и налогом војници те кроз српске регименте вређани у њиховим верским осећањима, док међутим војници, који нису православне вере, уживаху одмора о истим својим празницима, ма да је њих незнатан део овде у војсци?

Стављамо даље учтиво питање на самог заповедника петроварадинске тврђаве: да ли ће он ћутке прећи преко тог поступка г. Мацке-а и допустити, да се то вређање православних Срба војника и даље понавља?

Најзад управљамо ову нашу жалбу на саму 13. корпс-команду, молећи је, да по закону узме наше православне Србе војнике у заштиту и настоји, да у будуће наша деца, као војници, уживају иста права као и сви остали; јер смо уверени, да у војсци, не може и не сме бити изузетка, а још мање, да се постојеће наређење закона или пак сам налог својих претпостављених — на рачун свога ћефа и неког нерасположења баш према Србима војницима — омаловажава и изиграва,

И још једно вређање Срба овом приликом морамо изнети. Војници Срби су тражили, да им се посно јело на велики петак изда. Али ни на ово се није хтело освртати, него им је против њихове воље издат и данас ручак са месом.

За сад ово изнесосмо, а ако буде потребе изнећемо овим путем још једну несношљивост и то према српској народности, а у корист хрватској. На име капетан I. компаније 70. регименте силом би да од Срба створе Хрвате. . . . Не помогне ли ово мало, рећићемо и о том и њему самом коју више. **Стари Граничар.**

Панчево, 4. априла. (Наш допис и нотабилитети. Шовинистички насртај на Србе Срби учитељи и Кошут. Весник у кучинама.) Жалосни књижарски нотабилитети и њихови репови грде нас шљиварски, што смо осудили њино кукавичко поштење у ствари слављења Кошута. Да су они радили као Срби и чували српски образ, као ви у Н. Саду, ми их не би кудили. А за то, што они на то не пазе, обезобразиле се шовинисте сасвим. Кад је одвде министар Лукач отишао, напале су шовинисте на све Србе Панчевце, а нотабилитетима су плунули у лице. Јавно су позвали адвоката Касапиновића, као вођу Срба, да отворено у свему учини њима по вољи. То је плод толико хваљене политике нотабилитета! Док су наши људи седели у муниципији, шовинисте нису смеле никад овако безобразно да се размећу. Али нека они упамте, да нотабилитети нису ни близу сви Срби Панчевци. Нека нотабилитети себе бране како знаду од својих драгих савезника, са којима већ од десет година на срамоту српску проведе љубав. Ми ћемо на насртаје шовиниста да кажемо ово: Срби Панчевци, претци нас самосталних Срба Панчеваца, кад су разне шовинисте по далеком свету перјашиле — ти наши претци, бранили су у свако време престо и отачбину својом крвљу. То доказују оне привилегије, које су владари ове државе давали вазда верним Србима. Од тих предака научили смо и ми бити верни престолу и отаџбини, и давати „Богу божије и кесару кесарево“, и земљи, што је њено. Али смо од истих предака научили и то, да покрај оних врлина исте тако чувамо и негујемо и љубав до највећег самопрегорења за своју веру, своје име и свој језик, за божанствено православље и дично Српство Те су врлине спојене складно у срцу Србиновом и ми не дозвољавамо ником, да прљавом руком дрско дира у те светиње наше. Ми независни Срби Панчевци не ћемо се ни од кога поучавати оданости према круни и домовини, а најмање од оних, који данас купују за 50 новч. шовинистичке фирме, да на земљи која је натопљена крељу наших предака, сеју семе раздора, злобе и пакости, руше мир, ред и слогу, и тако као крље живе на рачун круне, државе и народа у овој земљи. За то одбијамо од нас шовинистичке клевете с највећим презрењем, јер је и сам министар овде нагласио потребу мира међу народима. Кад министар као повереник круне признаје народности и жели слогу међу њима, онда један шовинистички пинклаш за своје клевете не може добити други одговор, већ тај: да ми независни Срби Панчевци од њега не тражимо и не требамо никакве сведоџбе, и за то — даље с нашег прага!

Општу осуду у Срба је изазвало, што су три Србина учитеља ишли на молебствије за Кошута Ту није било никакве наредбе од више државне школске власти, па онда нису морали ни они шовинизму палити свећу. Кад други Срби учитељи нису тамо били, могли су и ова тројица остати код куће.

Наш претпрошли допис учинио је велики русвај у уредништву „Весника“, које је иначе у сваком обзиру на гласу. Ми га сасвим узгред куцнусмо са неколико речи због тога, што је донео распоред о тужној свечаности за Кошутом. Због те заслужене моралне заушке, написао он читаву „литанију“, у којој хоће од себе да направи неког српског мученика. Наш је одговор у кратко: Тешко нама Србима Панчевцима и целом Српству, ако икад спаднемо на одбрану чемерног „Весника“ и његовог госе, који се пре неколико месеци јавно у „Весniку“ хвалио, да је он за двадесет година за мађарски језик овде у Панчеву више учинио, него све овдашње шовинисте скупа. Па и сад назива он нашу осуду нотабилитеаског кукавичлука у ствари са Кошутом — „фрфљањем“! Ми смо уверени, да „Весников“ госа и овај израз није употребио са буди каквим рачуном у погледу на овдашње шовинисте, него да је и у томе избила његова опште позната — наивност. —ж—

Књижевност и уметност.

„Заповет“, од М. Ђ. Милићевића.

Писати онако, као што човек говори, није баш тако лако. А писати онако, као што један народан човек чистим српским језиком говори, држим да је још теже.

И што можда многи не може, то Милићевић може. Једноставно, слатко и занимљиво. Најобичнији или можда историјски догађаји из српске прошлости, то су му теме у овим цртицама. Њих може да са једнаком слашћу чита и најначитанији и онај најненачитанији. Оне су и за старца, да их чита крај луле дувана и за најодушевљенијег ђака, који љубављу можда и дише. Ако је коме до љубави, има је, ако је до патриотизма, има га, ако је до сеоског живота, и тога има. У опће једна народна књига!

Нема ту пренемагања, нема бомбастичних фраза, јок!

Као што је природа лепа и тамо, где је се не дотаче још прст културе, тако су и његове приче чеда народне књижевности.

Поучљиве, истините, занимљиве, здраве.

Оне су појава трајније вредности, оне су добитак српској књизи, оне су достојна духовна деца свога бабе.

Књига сама израђена је врло укусно и фино, што код нас није баш тако обligатна врлина. Чиста и лепа штампа, папир бео и гладак, а формат велик и елегантан.

У дивот повезу најприкладнији поклон за нашу школску омладину Цена јој је 2 круне, а у дивот повезу 3 круне.

Нека је од нас најтоплије препоручена! П.

* * *

Недељни репертоар српског народног позоришта у Суботици. У недељу 17. априла (први дан Ускрса): „Краљевић Марко и Арапин“. Историјска слика у 5 чинова, написао В. М. Миљковић; у понедељак 18. априла: „Циганин“, карактерна црта из сеоског живота, написао Е. Сиглигетија, посрбио М. Шимић; у уторак 19. априла: „Зец“, шала у 3 чина, написао J. J. Мјасницки, превео С. Матавуљ; у четвртак 21. априла: „Сађурица и шубара“, слика из народног живота, написао Илија Округић-Сремац; у суботу 23. априла: „Немања“, историјска драма у 5 чинова, написао Милош Цветић.

Трговина.

Нови Сад, 16. апр. Пшеница прве каквоће 7 ф. 10—— н. Пшеница средња 6 ф. 50—80 н. Пшеница лакша роба 6 ф. 50 н. Наполица 6 ф. 20—30 н. Јечам 6 ф. 20—50 н. Зоб 6 фор. 40 н. Кукуруз 4 фор. 50—80 н. Маст 48 фор. Сланина сува 50 ф., дебела паљена 54 ф. Све од 100 килограма.

Свињи угојени тешки . 42 н.
„ средњи . . . 38—40 н.
„ лаки . . . . 36—38 н.
Све од 1 килограма.
Теоци . 8—18 ф. по комаду.
Јагњци . 5—12 ф. по пару.
Овци . . 7—14 ф. „

*

Стање воде под Новим Садом.

15. априла било је 1·41 мет. а 16. априла је било 1.51 мет.

*

Штајнбрух. Извештај са свињског трга од 20. до 27. априла по рим. од трговца г. Косте Брашована.

Тенденција у трговини пријатна.

Недељне просечне цене: Мађарска сортирана роба 320—380 кила тешки 48—49 новч., 280 до 300 кила тешки 48—49$^1/_2$ нов., матори преко 300 кила тешки 46—47 нов., сеоски (Bauernwaare) 46 до 48 н., српски 46—48$^1/_2$ нов., од килограма, одрачунавајући 45 кила на живот по пару и 4% рабата.

Овд. штанд: од 20. апр. преостало 165.622 комада.

Дотерано: из унутрашности . . .	12414	„
„ Србије	3868	„
„ Влашке	273	„
„ других земаља . . .	—	„
Отерано: за будимпештански обрт (I—X. срез)	4151	„
за унутрашњост	1609	„
„ Беч	518	„
„ Аустријске државе . . .	2987	„
„ Немачку	4732	„
„ друге земље	—	„
„ сапунџиницу	55	„
Остаје штанд	168125	комада

*

Будимпешта, Недељни извештај комисионе трговине рогате марве и оваца Морица Бауера и сина.

Рогата марва. Вашар од 14. (26) априла. Догон: 2217 комада и то:

1294 ком. мађарских волова, 247 ком. српских волова, 6 ком. срп. крава, 458 ком. мађ. крава, 44 ком. бивола, 144 ком. бикова, 24 ком. теглећи волова, накнадног догона нема.

Догон је већи од пређашњег за 200 ком., али је и страних трговаца било доста услед чега је боља сорта била скупља за 50 новч. по мц., лошија је остала непромењена.

Цене су биле ове: Дебели волови добре каквоће ф. 27$^1/_2$—32 по мц. са узимањем на живот 33$^1/_2$, волови са паше ф. 25$^1/_2$—28, сеоски ф. 24—25$^1/_2$, српски ф. 25—31, краве ф. 25—30, бикови ф. 25 до 28, биволи ф. 20—26. Све од мц.

Овци. Вашар од 12. (24.) апр. Догон 276 ком. оваца. Цене без промене.

Шкопци 19—23 н. Овце јагњенице 18—21 н. по кили са животом.

Идући марвени вашар биће због православних ускршњих празника у среду.

Уредништву нашег листа стигло је на приказ:

Све за народ Приповијетке Мар. С. Поповића-Родољуба. Трошком великог српског добротвора, добробосанског митрополита г. Георгија Николајевића. Цена 25 нов. У Новом Саду. Српска Манастирска штампарија 1894.

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

ПРЕТПЛАТНИЦИМА И ПРИЈАТЕЉИМА „ДЕЛА“

Трећом свеском „Дела“ (за март) истекла је претплата оним нашим претплатницима, који су платили за прву четврт. Молимо их да на време обнове претплату да им се не би лист обуставио, јер без претплате никоме се не ће слати.

Тако исто молимо наше скупљаче и пријатеље да не откажу „Делу“, досадање своје заузимање око прикупљања уписника и претплате.

С наше стране не ће бити пожаљен ни труд ни издатци око листа. За кратко време од 3 месеца, дали смо читатељима преко 8 штампаних табака више, а не ћемо ни од сада штедети ни труд, ни заузимљивост своју, ни издатке, да „Дело“ даде својим читатељима што обилније и једније садржине.

Молимо пријатеље да овој нашој доброј вољи помогну колико до њих стоји. **Уред. „Дела“.**

ОГЛАСИ.

5—10 фор. дневно

сигурна заслуга без капитала и без ризике, пружамо свакоме који се прими продавања законом одобрених лозова и државних папира. Понуде на адресу: „Lose“ ad Annonc-Exped. J. Danneberg Wien I. Wollzeile 19. 6—6

ОГЛАС.

П. П. препоручујем своје добро снабдевено стовариште разних шпецерајских артиклова, као: шећера, сваке врсте кафе, пиринџа, зејтина, јужна воћа, поморанџа, лимунова, сува грожђа, бадема, урме, смокава итд. **од пет кила пакета** са врло умереном ценом.

Наручбине извршујем по налогу тачно, брзо, и шаљем поштом per Nachnahme. Паковање рачунам по коштању.

У интересу п. п. препоручујем свакој домаћој кући ради уверења доброг и солидног еспапа, да изволу по једну наручбину учинити.

С поштовањем
ПЕКО МИЛОШЕВ
4—10 трговац у Фиуми.

В. СТЕФАНОВИЋ У НОВОМ САДУ
ПРЕПОРУЧУЈЕ
ПАРНИХ МАШИНА ЗА ВРШИДБУ

из најврстније фабрике **Хофхер и Шранца, сејаћих машина**, најновије системе и лаке **косећих машина**, (Favoritta), **сечки малих и великих**, за сећи сено сламу и кукурузовину, **машина за крљање и за прекрупу кукуруза, млинова, тријера, кајшева и зејтина за машине, поњава**, по врло умерену цену на одплату, уз подпуну гаранцију

С поштовањем
В. СТЕФАНОВИЋ,
опуномоћени заступник у Н. Саду
5—5 у Златној греди бр, 7. у сопственој кући.

РАСПРОДАЈА.

Имадем до 300 хектолитара изврсног старог од године 1886., 87., 88. права чиста фрушкогорска бела и црна вина. Зрело за флаше (Flaschenreif) вино је чисто и врло снажно. Брано је са мојих сопствени преко 100 година стари виногради; који су у тим годинама још подпуне од филоксере здрави били. Цена је с буретом 35—40 фор. хектол.

Трговцу који би целу количину купио дајем рабат.

Тоша Вуковић
Гргуревци.
1—3 Пошта Велики Радинци.

КУЋА
У БОГДАНОВОЈ УЛИЦИ БРОЈ 14.
продаје се под повољним условима.
Упитати се у Баштенској улици број 10. у Новом Саду. 1-1

ПАРНИХ
ВРШЕЋИХ МАШИНА.

Имам на продају један локомобил и дрешкастен Рустонов од 8 коњских снага 4 године употребљен ал потпуно добар са поњавама, шприц и виндом **за 2500 фор.** једну употребиту гарнитуру локомобил и дрешкастен од 6 коњских снага **од Робеја за 1800 фор.**, једну гарнитуру од 2$^1/_2$ коњских снага, од Шутлеворта **за 1250 фор.** уз потпуну гаранцију.

В. СТЕФАНОВИЋ,
у Новом Саду у Златној греди
5—5 број 7. сопствена кућа.

НЕСТАЛО ЈЕ

разлике између сиротог и богатог од како моја фабрика експортира штофове да сваки 3 метера и 10 цм. Бринског штофа за читаво одело мушко за 4 фор. 25 нов. добити може. Само треба да то купи па да се увери о добром квалитету тога штофа Коме се штоф не допада прима се натраг и враћа му се новац. Код поруџбине треба само означити боју и дал загаситу из отворену.

10—10 **Бернхард Тихо, Брин.**

ЗЛАТНА МЕДАЉА СВЕТСКЕ ИЗЛОЖБЕ У ПАРИЗУ 1889.

101 60—

„ПРИРОДАН КОЊАК“

од чистог вина печен. Препоручујем штованој српској публици и обвезујем се за сваку анализу и тачну послугу.

од 2 год. стар 30—50—100 литри ф. 1.80 н. литра
од 3 год. стар 30—50—100 литри ф. 2.— н. литра
од 2 год. стар поштанско буренце 4 литре с буренцетом ф. 9.60
од 3 год. стар поштанско буренце 4 литре с буренцетом ф. 12.—

3—3 **МИТА В. ТОКИЋ, ВРШАЦ.**

Власник Славко Свет. Милетић. За уредништво одговара: Милан Поповић. Српска штампарија дра Свет. Милетића у Новом Саду.